העולם הזה

בלי מורא

בלי משוא פנים

עורך הראשי: אורי אבנרי

ראש המערכת: שלום כהן

עורך משנה: רוב איתן

עורך כיתוב: סילבי קשת

עורך תבניות: וסי

כתב בכיר: אלי תבור

אלם המערכת: אריה קרו

חברי המערכת: שייע נלור, לילי גלילי, דויד הורוביץ, רותי ורד, אברהם חרמון, יוסף אבר חמדי, אביבה סטן, אבנר פרי, עמוס קינן, שלמה קרו.

רחוב גליקסון 8, תל־אביב, טלפון 26768, ת. ד. 136. מען למברקים: „עולמפרס". הסוציאה לאור: העולם הזה בע"מ. דפוס מסחה בע"מ, ת"א, טל. 31139. הוצאה: דוד שופל ובניו, תל־אביב. הסדרת איגוד עתונות לתוכן הסודות.

העתון הנקרא ביותר במדינה

קול יחיד

לפני שבוע וחצי עמדתי על במת־מוגרבי וגיליתי לקהל נדהם עובדה שלא פורסמה עד אותו רגע בעתונות: ממשלת ישראל הורתה למשטרה להשתמש בנשק חם ולי־רות „בשעת־הצורך" על המשתתפים במהו־מות העדתיות.

עוד תוך כדי דיבור הרגשתי בזעזוע הקהל. בו במקום החליטה האסיפה במחיאות־כפיים ספונטאניות: לפנות אל הממשלה ולתבוע ממנה במפגיע לבטל מיד את ההו־ראה הזאת (העולם הזה 1139).

ההוראה לא בוטלה. המארקאים הממור־מרים, המאמינים ממילא כי הם עומדים מחוץ למסגרת של הישוב המסודר, קיבלו את הרושם כי חייהם הפקר — וכי כל שו־טר שיירה עליהם יקבל גיבוי ממשלתי. אח־רי ששני שוטרים ירו ללא כל הצדקה על עקיבא אל־קריף, לא היתה הרגשה זו לגמרי בלתי־סבירה.

איש אינו יכול, על כן, לבוא ולטעון שאנו חכמים אחרי מעשה. ראינו את הגולד והרמנו את קולנו בעוד מועד. ולא חשובה העובדה שהשבוע לא השתמשה המשטרה בנשק חם. עצם הידיעה כי המשטרה עלולה להשתמש בנשק זה גרם לתגובת־שרשרת.

אדם החושש כי חייו בסכנה, כי אפשר לירות בו כמו בכלב שוטה — מסוגל לעשות מעשים בלתי־מחושבים. הוא יכול להזדיין בנשק בלתי־חוקי, והוא יכול לירות באחיו כדי להגן על חייו. מבחינה חוקית, זהו פשע. אולם מקור הפשע הזה הוא בחוליה הראשונה של השרשרת — בהוראות הממ־שלה למשטרה.

כמה עתונים יצאו במערכה אישית נגד דויד בן־הרוש, כדי לערער את מעמדו. הם ניסו לתארו כאיש היסטרי, בלתי־אחראי למע־שיו. השאלה היא: מה היו עושים כותבי כתבות אלה אילו היו הם במקומו באותו מצב?

מי שיקרא את הדו"ח העובדתי של חוליית העולם הזה, בהנהגת שלום כהן, שלא משה מן המקום במשך כל תקופת המתיחות, לא יוכל להימנע מן המסקנה הברורה כי בן־הרוש וחבריו נפלו קרבן לפרובוקציה. במי־דה מסויימת היא מזכירה את פרשת אלט־לינה. כי בשני המקרים אורגנה בדם קר קנוניה, שנועדה לגרור את הצד השני למעשי אלימות בלתי־מחושבים, כדי לעורר נגדו את דעת־הקהל, ולהצדיק פעולות־דיכוי מוכנות מראש.

גם אחרי פרשת אלטלינה טענו אויביו של מנחם בגין שהוא נהג בהיסטריה ואיבד את עשתונותיו. אך אם אפשר היה לטעון טענה זו נגד מנהיג פוליטי מנוסה, שעמד בראש מחתרת לוחמת בימי מאבק אכזרי וממושך — מי יבוא בטענות אל בן־הרוש, חסר הנסיון הפוליטי, שזה מבחנו הציבורי הראשון?

דבר אחד אפשר להגיד ללא הסתייגות לטובת בן־הרוש. הפרובוקציה של השבוע לא היתה יוצאת לפועל, אילו האמינו מאר־גניה שאפשר לקנות אותו בכסף ובמשרות. עצם העובדה שנקטו בקו אלים זה כדי לחסל אותו, ולסלקו מן הבמה לפני הבחירות, מעיד שהם מעריכים אותו כאדם כן, הנאמן למטרתו המוצהרת.

★ ★ ★

אין גורם בארץ הלוחם בעקביות למען חופש הדיבור כמו העולם הזה. אנו מגינים על חופש זה למען הכל — גם למען מפלגת פועלי ארץ־ישראל. היתה לה הזכות לקיים אסיפה בכל מקום, וגם בואדי־סליב.

אולם מותר לשאול: מדוע בכל זאת הח־ליטה מפא"י לקיים אסיפה זו במועד זה ובמקום זה? כל המפלגות האחרות נעתרו לב־קשתו של בן־הרוש ולא קיימו אסיפות בוא־די. גם ידידי ואנכי, כאשר החלטנו לקיים בחיפה אסיפה על נושא זה, לא קיימנו אותה בואדי־סליב, אלא דווקא בהדר הכרמל — למרות שיכולנו לקוות בצדק, כי דברינו יעוררו הד חיובי בקרב יושבי הואדי. האם המפלגה הגדולה ביותר במדינה אינה חייבת לפחות באותה מידה של אחריות ציבורית?

אם מפא"י נהגה אחרת, בידעה את כל העובדות האלה, הרי מעיד הדבר על מטרה ברורה. ואמנם, מטרה זו הושגה במלואה. לכן, אל יעורר איש במקרה זה את שאלת חופש האסיפה. לא זה עומד כאן לדיון, אלא החופש לשחק בגפרורים ליד חבית סתוחה של אבק־שריפה.

אורי אבנרי

מכתבים

קרן ואדי סליב

רצוף בזה קבלו נא את תרומתי בסך —.20 ל"י, המיועדת למשפחות העצורים של הס־גנות ואדי סאליב, שנשארו ללא פרנסה.

נראה לי כי הקוראים עשויים לעזור הר־בה למצוקת המשפחות, על־ידי שיגור תרו־מות מעין אלה, לקרן שיתפחת במיוחד למטרה זו.

מקסים גילן, תל־אביב

מה שמזעזע ביותר בכל פרשת ואדי סאליב הוא מצבן של משפחות העצורים, שנשארו ללא מפרנסים. מחריד לחשוב מה הוא מצבן של משפחות מרובות ילדים אלה, שתנאי חייהן גם קודם לכן היו חיי מצוקה ודלות. לפני שבוע ביקרתי בבאר־שבע וראי־תי ברחוב הראשי את אשתו של אחד מעצורי התפגנות, כשהיא יושבת על המר־רכה עם חמשת ילדיה, לפניה קופסת־פח ושלט: „אבא בבית־הסוהר, ולנו אין לחם לאכול!" בתור אשה ואם אינני סבורה שמי מאתנו יכול להשאר אדיש ונוכח מצב זה. אדישות רק תוסיף לסבלן ומצוקתן. אני מצדיפה את תרומתי הדלה בסכום של 10 ל"י, לקרן לעזרת משפחות עצורי ואדי־סאליב.

שולמית ילין, תל־אביב

אנא, העבירו באמצעות עתונכם, תרומה של 2 ל"י למשפחות העצורים בואדי סאליב. זהו לצערי כל הסכום שאני יכול להעמיד כרגע לצורך חיוני זה.

שוטר החפץ בעילום שמו,
תל־אביב

... הנורא בכל המאורעות האחרונים מת־רחש רווקא לאחר שהכל מסתיים. העתונים כותבים: נעצרו 70 איש; הם אינם כותבים מה אירע למשפחותיהם, ממה חיה האשה, הילדים, הפעוטים שנשארו בבית ההרוס.

לא הצלחתי עדיין לנקוט עמדה לגבי מה שהתרחש, אולם ברור לי כי למשפחות ה־עצורים יש לעזור. קבלו נא את תרומתי הזעירה, אולי היא תשמש אות להמשך. (רצוף 10 ל"י).

אורה מ., נתניה

מערכת **העולם הזה** העבירה סכום תרומות הקוראים, בצרוף תרומותיהם של חברי ה־מערכת, לארגון ליכוד עולי צפון אפריקה, לחלוקה בין משפחות העצורים, תשמח להע־ביר תרומות נוספות למטרה זו.

למען השם

קראתי בהנאה את מאמרו המאלף של אורי אבנרי על „הדיאדוכוס" (העולם הזה 1139). יש לי רק שאלה אחת: איך אפשר להשוות את דויד בן־גוריון לאלכסנדר מוקי דון?

יש לי שם הרבה יותר מתאים: אלכסנדר מוקיון.

דויד אביעד, נתניה

מותו של אלכסנדר מוקדון הביא לחורבן הקיסרות הגדולה ביותר בעולם העתיק. האם אתם רומזים כי הסתלקותו של בן־ג"י. תביא לחורבן המפעל הגדול ביותר בעולם החדש?

לא־מפא"יניק, תל־אביב

העורך היה מיטיב לעשות אם היה משווה את המחלוקת סביב הירושה הגדולה לתקופ־תם של הקיסרים הנאורים ברומא. שם עמדו זה מול זה פילוסופים (כמרקוס אורליוס) ומצביאים דגולים (אספסינוס, טיטוס, אד־ריאנוס). המחלוקת סביב ירושתו של מוקי־דון היתה נסה וחמרנית פי כמה, כן אי־אפ־שר, אפילו בהרבה רצון טוב, להשוות את אבן לדיאדוך תאר־שלטון...

י. איזנשטאט, ירושלים

נהנתי לקרוא את הדו"ח המלא לצרכנו על הצוות אבן־דיין. נאמן למסורתו הישנה פירם העולם הזה, גם בדו"ח זה, את כל התכונות, המעלות והחסרונות, של הסחורה העומדת להיצע...

יורם קנפל, תל־אביב

דיאדו"ח לצרכן.

צדק אקדמאי

קראתי על פרשת „מימכר ההיסטוריה (ה־עולם הזה 1137) — בה סיפרתם כיצד הצ־ליח סטודנט זרוע לשכפל את חומר ההוראה של מורו, ד"ר אנקורי, מכר אותו בין תל־מידי המרצה — ומצאתי עצמי קצת מסופח. שמעתי את ד"ר אנקורי מגנה את הסטו־דנט הזרוע (אתיקה מקצועית, „זכויות שמו־רות", אי־הנהה), והשתכנעתי. לא כל דבר שסטודנט עושה הוא גם צורק. כדאי היה שתשמעו גם את צידו של המרצה.

סטודנט, ירושלים

הסטודנט הירושלמי טועה בהניחו כי העולם הזה שמע רק צד אחד. אין ספק כי זכויותיו של ד"ר אנקורי לא נשמרו והעולם הזה גם הצביע על הסיבה לכך: הסחבת במפעל השיכפול וצרכיהם הדחופים של ה־סטודנטים.

שקט במקום פוגרום

נוכחתי בישיבת מועצת אור־יהודה, בה התקיים ריב הכיסאות עליו סמרתם (העולם הזה 1139). ר־איתי כיצד מ־רים האיש החזק של אור־יהודה את כסאו ומש־ליכו בנציג הקו־מוניסטי במו־עצה. אני מוכ־רח לציין כי למ־רות שאהדתי ה־מפלגתית נתנו־נה דווקא למפ־לגת משליד־הכ־סאות — מפא"י — אותה אינני מזהה בשום או־פן עם סערון, הרי אהדתי ה־אישית היתה נ־תונה הפעם לנציג הקומוניסטי, אלברט קונ'מן, שלא הניב לפרובקציה, והצליח ב־שקט שלו לסיים את הקטטה לפני שהפכה לפוגרום.

קונ'מן

י. א., סקייה

דמותו של מנהיג

ברגע זה הוריע „קול ישראל" על מעצרו של דויד בן הרוש, מנהיג המרד המרוקאי, באשמת „התנגדות מזוינת לשוטרים". לעג הגורל. לפני מספר דקות סיימתי את קריאת המאמר „לידתו של מנהיג" (העולם הזה 1139). סיימתם בשורות אלה: „האם יתמיד (בן הרוש) במאבקו הבלתי תלוי, או שמא ויסכר גם הוא?" התשובה לשאלה זו באה בהחירות בלתי רגילה: מפא"י לא הצליחה לקנות את בן־הרוש. היא החליטה לשבור אותו. האם היא תצליח?

יחד עם מאות רבות של קוראיכם הוותי־קים אני יודע את התשובה: לא!

ב. שאלתיאל, תל־אביב

... מדויד (בן גוריון) עד דויד (בן הרוש) לא קם כדויד.

יגאל ברץ, ירושלים

ממאמרכם „לידתו של מנהיג". התבררה לי עובדה אחת. למרות כל הנסיונות להדביק בבן הרוש את התו „מכור", לא הצליחה עדיין שום מפלגה ישראלית לקנותו. כל הבדותות על סכומי־הכסף ששולמו לו, כאי־לו, מקרנות אלה ואחרות, הוכחו כחסרות שחר. הסכום היחידי שבן הרוש קיבל היה 700 הלירות שנתן לו איש המחלקה לעדות המזרח של ההסתדרות, וגם כסף זה נכנס לחשבון „הליכוד". אינני רואה כל סיבה מדוע יצליחו המפלגות לקנות את בן הרוש מחר...

א. ד. חיפה

... כך נולד מנהיג. דמותו של דויד בן הרוש, כפי שהצטיירה מעל דפי שבועונכם, היא דמותו של מנהיג אמיתי.

דויד להב, חיפה

היצאנית וציפור הנפש

במסעי בבריטניה ראיתי את מחזהו של בריפורט, „אירמה המתוקה" (העולם הזה 1139), וכמו כתב העולם הזה משתתף אני בצערם של כל אותם הישראלים, שנוסף על חום הקיץ חייבים הם לסבול את קפאון המוחין של הצנזורים הישראליים. אינני רואה כל רע בהעלאת מחזה הדן על יצ־איאסרון בישראל, במצבו הנוכחי, להפיק היחידי שלי הוא אם מסוגל איזה שהוא את אותה עליזות פאריסאית המוצה־מריה, המציינת את המחזה.

א. ביטון, חולון

... אי־אפשר שלא להבין את חברי המו־עצה לביקורת סרטים ומחזות שפסלו את המחזה „אירמה המתוקה". במצב העניינים, כמו שהוא היום, כל המעלה מחזה הדן בזנות, ותהיה איזו שתהיה, פוגע במישרין בציפור־נפשו של המשטר.

קורא, תל־אביב

המוס נגמר

מאמרו של אורי אבנרי „ממשל צבועי" (העולם הזה 1138), קלע למטרה. אם חשב מישהו כי הנה נופץ אליל הבטחון הכוזב מול לחץ דעת־הקהל, וכי האוכלוסיה ה־ערבית, הנתונה תחת ממשל של מרור משפ־פיל ומרכא, תהפוך סוף־סוף חלק אורגני מהמדינה — התאכ־זב. היה זה כמו ת־מיד, תעלול בחירות של אדם שהפך אמון במקצועו — דויד בן־גוריון. כוונתם חש־קופה של דויד בן־גוריון ואבירי הבט־חון שלו: להשמיט את הקרקע מתחת לרגלם של התובעים את ביטולו המלא של הממשל הצבאי, כצעד ראשון להשתלבות האומה העברית במרחב השמי.

בכר

האין אבירי הבטחון מבינים כי בכך הם ממיסים אסון על האומה? הם אומרים: ה־רעיון השמי כוזב; המרחב לא יקבל אותנו לעולם. כיצד, אני שואל אותם, נגיע להסדר במרחב, אם איננו יודעים לחיות בצוותא עם מיעוט ערבי קטן?

... ולאבירי הבטחון אני אומר: בבואכם לאסור ערבים על כי העזו לדרוש משפט־צדק, איסרו גם אותי — אלר אתם יחד לבית־הסוהר.

אהרון בכר, תל־אביב

ביטוי לסכל

בדבר אחד צודקים המארוקאיים. בזמן האנגלים ז"ל לא היה בכלל דבר כזה, שאחד עשיר מופלג ושחשני עני מרוד וילדיו אוכ־לים מפח הזבל כדי לשבור את רעבונם.

ש. פוגל, חיפה

הקוראת רות ליכטנרוט מחיפה כתבה כי צריכים להעניש את אל קריף. נכון, אולם לא יורים בארם מבושם. היא מענה כי מי שרוצה לעבוד — יכול. הייתי מייעצת לך, גברתי, שתבקרי בלשכת העבודה. אני מא־מינה כי האנשים שנרקבים שמה מעוניינים לעבוד כמו בעלך, העובד 14 שעות ביום ומרם הספיק לקנות וילונות לביתו. איפה הצדק: מרוע מעסיקים את בעלך 14 שעות ביום בעוד שאדם אחר, מטופל בילדים רבים, עובר עבודת־דחק ימים אחדים בחודש?

מרגלית בן שמחון, ירושלים

... נניח שהעולים החדשים מאירופה מקב־לים שכון מהר יותר מעולי צפון־אפריקה. לדעתי זה מגיע להם. הם עברו את מלחמת העולם ולהם מגיעים השילומים שאנו מקב־לים. חוץ מזה: העולים מאירופה רגילים לרמת חיים נבוהה יותר.

מיכאל פרייברג, נתניה

כקורא חדש הרשו לי להביע את תודתי העמוקה למערכת ולכתבים, אשר התייצבו ראש־ים לימין הנדכאים והמקופחים. הם הי־חידים היודעים לדובב את האנשים שאינם יודעים לבטא את כאבם וסיבלם, ורק הם החושפים את האמת ומעלים אותה בלי מו־רא וללא משוא פנים.

ט. מ. תל־אביב

חזמר נוצץ

בתור מועמדת שלא ניגשה לבחינות ל„סמ־בטיון" (העולם הזה 1139), תרשו לי להש־מיע קצת את רותי וורד שלכם. לא כל זהב נוצץ, ולא כל הנוצץ זהב הוא. אני בטוחה כי אפילו רותי, שאת כשרונה אני קוראת בברור במרורה, „מכתבים לרותי", לא היתה מצליחה לזכות ליותר משלום ותודה מפי בוחני „סמבטיון". יכול להיות שהחומר ש־הופיע לבחינה לא נצץ כל כך, כפי שהיא רצתה, אולם ממה, היא חושבת, עשויות שח־קיות כמו חנה רובינא או חנה מרון?

דליה פ., הרצליה

מבשר־זדם־וכשרון, הקוראת פ.

תחליף לשחמט

כאדם שגולד וחי במרחב הזה, שאת תכני המעצמות הגדולות הוא חש על בשרו, אני מציע: במקום ל־שחק באו"ם בשחמט בינלאומי, שאיננו מסתים לעולם, כדאי שיצטרפו, הם ונצו־ניהם, לאגודת „צער בעלי חיים" — אז אולי נזכה אנו, בני ארץ זו, לטיפול טוב יותר בענייניגו.

אברהים קעבור

עוספיה

אם אין לילי

קעבור

מה קרה לילי? מדי שבוע אני פותח את הגליון, ושבוע שבוע אני מתאכזב מחדש. מה זה — היא יצאה לחופש ארוך? או שהיא חושבת שבתקופת זיון נרמניה ומאורעות ואדי סליב החברה אינם רוצים לצחוק? דחילק לילי, נו.

אורי רבון, עפולה

מספר 1140 שנה 22
א' אב תשי"ט, 5.8.1959
המחיר 550 פרוטה